

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



TRẦN XUÂN TÂM

**CHÍNH SÁCH CHI TRẢ DỊCH VỤ MÔI TRƯỜNG RỪNG
VỚI SINH KẾ CỘNG ĐỒNG Ở VÙNG ĐỆM KHU BẢO TỒN
THIÊN NHIÊN MƯỜNG NHÉ, TỈNH ĐIỆN BIÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



TRẦN XUÂN TÂM

**CHÍNH SÁCH CHI TRẢ DỊCH VỤ MÔI TRƯỜNG RỪNG
VỚI SINH KẾ CỘNG ĐỒNG Ở VÙNG ĐỆM KHU BẢO TỒN
THIÊN NHIÊN MƯỜNG NHÉ, TỈNH ĐIỆN BIÊN**

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã số: 8.62.01.15

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. Hà Quang Trung

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng đây là công trình nghiên cứu của tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa từng được dùng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn này đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2017

Tác giả luận văn

Trần Xuân Tâm

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu tại trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, tôi đã nhận được giúp đỡ nhiệt tình của các thầy cô. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến các thầy cô, đặc biệt là thầy giáo Tiến sĩ Hà Quang Trung đã tận tình chỉ dẫn và giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của lãnh đạo, cán bộ Khu bảo tồn thiên nhiên Mùong Nhé và các tập thể, cá nhân đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong việc thu thập tài liệu để thực hiện luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới các đồng chí, đồng nghiệp, bè bạn và gia đình đã tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp đỡ, động viên khích lệ tôi, đồng thời có những ý kiến đóng góp quý báu trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2017

Tác giả luận văn

Trần Xuân Tâm

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	3
3. Ý nghĩa của đề tài.....	3
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ CƠ SỞ THỰC TIỄN VỀ CHÍNH SÁCH CHI TRẢ DỊCH VỤ MÔI TRƯỜNG RỪNG VỚI SINH KẾ CỘNG ĐỒNG	4
1.1. Cơ sở lý luận	4
1.1.1. Một số khái niệm liên quan.....	4
1.1.2. Nguyên tắc và hình thức của cơ chế chi trả dịch vụ môi trường rừng....	9
1.2. Tổng quan các vấn đề nghiên cứu trên thế giới	17
1.2.1. Một số nghiên cứu về chi trả dịch vụ môi trường rừng trên thế giới....	17
1.2.2. Các mô hình sử dụng chi trả dịch vụ môi trường rừng.....	18
1.3. Tổng quan các vấn đề nghiên cứu ở Việt Nam.....	19
1.3.1. Thực trạng chi trả dịch vụ môi trường rừng ở Việt Nam.....	20
1.3.2. Một số nghiên cứu liên quan đến chi trả dịch vụ môi trường rừng	24
1.3.3. Một nghiên cứu về chính sách liên quan đến sinh kế cộng đồng	25
1.3.4. Một số nghiên cứu trên địa bàn.....	27
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	30
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	30
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	30

2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	30
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	30
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	31
2.3.1. Phương pháp chọn điểm điều tra nghiên cứu.....	31
2.3.2. Phương pháp thu thập thông tin số liệu	31
2.3.3. Phương pháp phân tích.....	35
2.4. Phương pháp xử lý số liệu.....	37
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	38
3.1. Khái quát địa bàn nghiên cứu.....	38
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	38
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	40
3.2. Kết quả thực hiện chính sách chi DVMTR của KBTTN Mường Nhé	42
3.2.1. Hiện trạng rừng, đất lâm nghiệp cung ứng DVMTR của KBT	42
3.2.2. Các dịch vụ cung ứng và nguồn thu từ chi trả DVMTR.....	45
3.2.3. Các khoản chi từ chi trả DVMTR.....	45
3.3. Thực trạng các nguồn lực sinh kế của địa phương	49
3.3.1. Nguồn nhân lực	49
3.3.2. Nguồn lực tự nhiên.....	50
3.3.3. Nguồn lực vật chất	50
3.3.4. Nguồn lực tài chính	51
3.3.5. Nguồn lực xã hội.....	52
3.4. Tác động của chính sách chi trả DVMTR đến các nguồn lực	53
3.4.1. Nguồn lực con người.....	53
3.4.2. Nguồn lực tự nhiên.....	55
3.4.3. Nguồn lực vật chất	57
3.4.4. Tác động tới nguồn lực tài chính	58
3.4.5. Tác động đến nguồn lực xã hội.....	60
3.4.6. Đánh giá chung tác động đến năm nguồn lực.....	62

3.5. Một số giải pháp góp phần tăng sinh kế cho cộng đồng dân cư	64
3.5.1. Giải pháp tạo sinh kế bền vững	65
3.5.2. Giải pháp về chính sách	66
3.5.3. Giải pháp về bộ máy, tổ chức thực hiện	66
3.5.4. Giải pháp nâng cao năng lực cho các bên có liên quan	67
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	68
1. Kết luận	68
2. Khuyến nghị	68
DANH MỤC CÁC BÀI BÁO, CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ	70
TÀI LIỆU THAM KHẢO	71
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Ý nghĩa
KBTTN	Khu bảo tồn thiên nhiên
BV&PTR	Bảo vệ và phát triển rừng
KBT	Khu bảo tồn
QBVPTTR	Quỹ bảo vệ phát triển rừng
UBND	Ủy ban nhân dân
QLBVR	Quản lý bảo vệ rừng
ĐVT	Đơn vị tính
DVMTR	Dịch vụ môi trường rừng
RĐĐ	Rừng đặc dụng
IUCN	Tổ chức thiên nhiên quốc tế
PES	Chi trả dịch vụ môi trường
PCCCR	Phòng cháy chữa cháy rừng
REDD	Giảm phát thải do tránh phá rừng và suy thoái rừng
SNV	Tổ chức phát triển Hà Lan
KHL	Không hài lòng
HL	Hài lòng
RHL	Rất hài lòng
QĐ	Quyết định
TT	Thông tư
NĐ	Nghị định
TTg	Thủ tướng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Tỷ lệ đói nghèo khu vực nghiên cứu	40
Bảng 3.2. Hiện trạng rừng và đất lâm nghiệp Khu BTTN Mường Nhé	43
Bảng 3.3. Thống kê diện tích rừng cung ứng DVMTR	44
Bảng 3.4. Nguồn thu chi trả DVMTR từ năm 2013-2016	45
Bảng 3.5. Mức tiền chi trả dịch vụ môi trường rừng tại địa điểm nghiên cứu.....	46
Bảng 3.6. Diễn biến đất có rừng của KBTTN Mường Nhé.....	47
Bảng 3.7. Tác động đến nguồn lực con người	53
Bảng 3.8. Tác động đến nguồn lực tự nhiên	56
Bảng 3.9. Tác động đến nguồn lực tài sản vật chất	57
Bảng 3.10. Tác động đến nguồn lực tài chính	59
Bảng 3.11. Tác động đến nguồn lực xã hội	60
Bảng 3.12. Đánh giá mức độ ảnh hưởng của chính sách chi trả DVMTR đến các nguồn lực sinh kế của cộng đồng	62

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Mô phỏng các lợi ích ảnh hưởng lẫn nhau giữa các bên tham gia .	16
Hình 1.2. Mô hình xác định mức chi trả dịch vụ môi trường	17
Hình 1.3. Khung sinh kế bền vững của DFID	10
Hình 3.1. Vị trí Khu bảo tồn	38
Hình 3.2. Tham thực vật của Khu BTTN Mường Nhé.....	48
Hình 3.3. Sự tác động của chính sách chi trả DVMTR đến năm nguồn lực sinh kế cộng đồng vùng đệm KBTNN Mường Nhé	63